ЗВІТ З ЛАБОРАТОРНОЇ РОБОТИ №3 З ЛИСШИПЛІНИ «СТАТИСТИЧНІ АЛГОРИТМИ НАВЧАННЯ» ЗГОРТКОВІ НЕЙРОННІ МЕРЕЖІ

Виконав студент 2к. маг. Ломако Олександр

Варіант 9 => 3

В третій лабораторній роботі матимемо справу з MNIST database (Modified National Institute of Standards and Technology database) – датасетом, що містить зразки рукописного написання цифр.

Використовуватимемо датасет mnist з бібліотеки keras. Оскільки на моєму (Radeon RXкомп'ютері присутня сучасна відеокарта 570). використовуватимемо в тому числі і її потужності.

- > install_keras(tensorflow = 'gpu')
- # підключаємо бібліотеки library(keras)
- > library(tensorflow)

Спершу, завантажимо датасет (розмір приблизно 220 МБ).

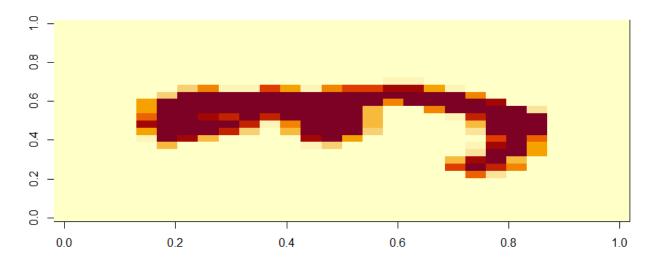
> # завантажуємо датасет > data <- dataset_mnist()</pre>

Даний датасет вже розбитий на тренувальну та тестову частини, і в ньому всі зображення ϵ закодованими. Проте, на даний момент всі ці вибірки знаходяться в змінній типу list, тому витягнемо їх звідти.

> c(c(x_train, y_train), c(x_test, y_test)) %<-% data # розбиваємо на тренува льну і тестову частини

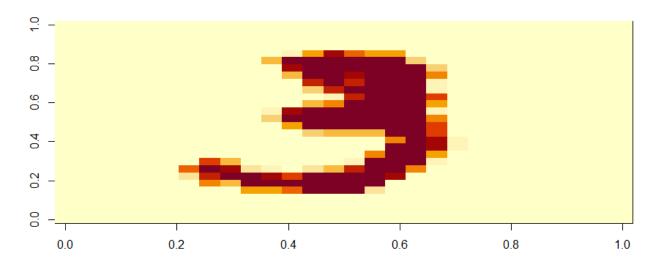
Спробуємо поглянути на який-небудь приклад.

> # виведемо для прикладу яке-небудь зображення > image(x_train[11,,])

Здається, це перевернута трійка. Реалізуємо функцію, що «розвертатиме» зображення (в нашому випадку транспонуватиме матриці закодованих зображень).

```
> # функція, що розвертатиме зображення
> plotImage = function(im){
+ image(t(apply(im, 2, rev)))
+ }
> plotImage(x_train[11,,])
```


Так, тепер виглядає більш правдоподібно.

1. Для подальшої роботи з даними треба перевести кодування (пікселі) в значення діапазону (0; 1). Зробити це легко, врахувавши, що при кодуванні кожен піксель здобував значення від 0 до 255.

```
> # переведемо закодовані пікселі в діапазон від 0 до 1
> x_train = array_reshape(x_train, c(60000, 28, 28, 1))
> x_train = x_train / 255
>
> x_test = array_reshape(x_test, c(10000, 28, 28, 1))
> x_test = x_test / 255
```

Також для входу в нейронну мережу маємо підготувати і відгук шляхом його кодування у one-hot вектори.

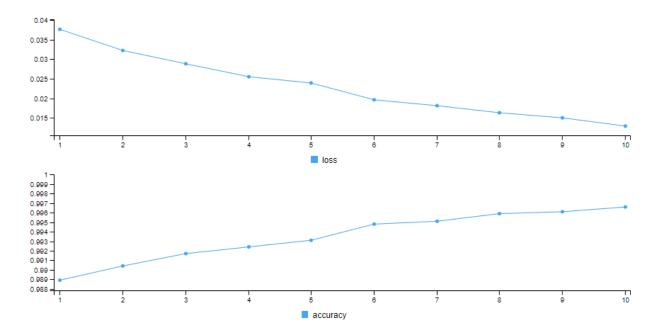
```
> # закодуємо відгук y one-hot вектори
> y_train = to_categorical(y_train)
> y_test = to_categorical(y_test)
```

2. Спершу побудуємо звичайну щільну нейронну мережу. Проте цього разу, використовуватимемо вбудований функціонал бібліотеки keras.

Архітектура даної нейронної мережі буде наступною: 3 шари, на вхідному 784 нейрони, 1 прихований шар із 64 нейронами, і останній шар відгуків — 10 нейронів (як, власне кажучи, і цифр).

```
> # спершу реалізуємо щільну нейронну мережу
> denseModel = keras_model_sequential() %>%
+ layer_flatten(input_shape = c(28,28,1)) %>%
+ layer_dense(units = 64, activation = "relu") %>%
+ layer_dense(units = 10, activation = "softmax")
> denseModel %>% compile(
+ optimizer = "adam",
+ loss = "categorical_crossentropy",
+ metrics = c("accuracy")
```

```
+ )
 denseModel %>% fit(
>
+
   x_train, y_train,
   epochs = 10, batch_size=64
+
Epoch 1/10
938/938 [==
                  ============== ] - 2s 2ms/step - loss: 0.3462 - accur
acy: 0.9046
Epoch 2/10
938/938 [===
                       ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.1733 - accur
acv: 0.9502
Epoch 3/10
938/938 [===
                      ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.1292 - accur
acy: 0.9622
Epoch 4/10
938/938 [===
                       :========] - 1s 1ms/step - loss: 0.1042 - accur
acy: 0.9700
Epoch 5/10
938/938 [==
                           ======] - 1s 1ms/step - loss: 0.0866 - accur
acy: 0.9747
Epoch 6/10
938/938 [==: acy: 0.9785
                       ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0729 - accur
Epoch 7/10
938/938 [====
                       ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0628 - accur
acy: 0.9814
Epoch 8/10
938/938
                      ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0539 - accur
acy: 0.9843
Epoch 9/10
938/938
                     ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0481 - accur
acy: 0.9857
Epoch 10/10
938/938 Γ==
                        =======] - 1s 1ms/step - loss: 0.0422 - accur
acy: 0.9876
> fit(denseModel, x_train, y_train, epochs=10, batch_size=64)
Epoch 1/10
acy: 0.9889
Epoch 2/10
938/938 [==
                           ======] - 1s 1ms/step - loss: 0.0322 - accur
acy: 0.9904
Epoch 3/10
                       ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0288 - accur
938/938
acy: 0.9917
Epoch 4/10
938/938 [====
                  acy: 0.9924
Epoch 5/10
938/938 [==
                          =======] - 1s 1ms/step - loss: 0.0239 - accur
acy: 0.9931
Epoch 6/10
938/938
                       ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0196 - accur
acy: 0.9948
Epoch 7/10
938/938 [==:
                     acy: 0.9951
Epoch 8/10
938/938 [==
                       ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0163 - accur
acy: 0.9959
Epoch 9/10
938/938
                  Γ===
acy: 0.9961
Epoch 10/10
938/938 T===
                  acy: 0.9966
```


Бачимо, що на тренувальних даних вдалося досягнути точності класифікації в 99.66% (тобто, частота помилки 0.34%). Спробуємо тепер застосувати цю мережу на тестових даних.

Можемо бачити, що на тестових даних тепер точність класифікації становить лише 97.6%, що на 2% менше, ніж на тренувальних. Існує припущення, що, можливо, тут мало місце бути перенавчання.

Спробуємо покращити модель: додамо ще один прихований шар із 64 нейронами, і натренуємо модель на тренувальних даних. > # додамо до нейронної мережі ще один прихований шар

```
acy: 0.9699
Epoch 4/20
              938/938 [====
acy: 0.9763
Epoch 5/20
938/938 [==
                         =======] - 1s 1ms/step - loss: 0.0618 - accur
acy: 0.9802
Epoch 6/20
938/938
      Γ===
                        ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0519 - accur
acy: 0.9833
Epoch 7/20
acy: 0.9854
Epoch 8/20
938/938 [==
                        ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0363 - accur
acy: 0.9884
Epoch 9/20
938/938
                        ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0321 - accur
      [===
acy: 0.9892
Epoch 10/20
938/938 [==
                        ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0278 - accur
acy: 0.9911
Epoch 11/20
938/938 [===
                       ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0237 - accur
acy: 0.9924
Epoch 12/20
938/938 [===
                       ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0226 - accur
acy: 0.9927
Epoch 13/20
                         =======] - 1s 1ms/step - loss: 0.0200 - accur
938/938 [==:
acy: 0.9932
Epoch 14/20
938/938 [===
                        =======] - 1s 1ms/step - loss: 0.0172 - accur
acv: 0.9945
Epoch 15/20
                       =======] - 1s 1ms/step - loss: 0.0150 - accur
938/938 [===
acy: 0.9953
Epoch 16/20
938/938 [===
                       ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0140 - accur
acy: 0.9952
Epoch 17/20
938/938 [==
                             =====] - 1s 1ms/step - loss: 0.0123 - accur
acy: 0.9961
Epoch 18/20
938/938 [==
                        ========] - 1s 1ms/step - loss: 0.0136 - accur
acy: 0.9953
Epoch 19/20
938/938 [====
                  acy: 0.9955
Epoch 20/20
938/938 [==
                          =======] - 1s 1ms/step - loss: 0.0091 - accur
acy: 0.9969
0.3 -
0.25 -
0.2
0.15 -
0.1 -
0.05 -
                                loss
1 -
0.99 -
0.98 -
0.97 -
0.96 -
0.95 -
0.94 -
0.93 -
0.92 -
```

accuracy

Можемо бачити, що на тренувальних даних суттєвого покращення ми не досягнули: наразі точність становить 99.69%.

Застосуємо покращену модель до тестових даних.

Тут маємо навпаки гірший результат, ніж в мережі з 1 прихованим шаром: тепер точність класифікації 97.5%, що менше, ніж для минулої щільної нейронної мережі.

3. Тепер побудуємо згорткову нейронну мережу з вхідним шаром, трьома шарами згортки і двома шарами пулінгу. На першому згортковому шарі застосуємо в якості активаційної функції SELU (Scaled Exponential Linear Unit), на решті двох шарах — ReLU (Rectified Linear Unit).

```
> # побудуємо тепер згорткову мережу. Скроситаємось functional API
> inputs = layer_input(shape=c(28,28,1))
> z = layer_conv_2d(inputs, filters=32, kernel_size=c(3,3), activation="selu")
> z = layer_max_pooling_2d(z, pool_size = c(2, 2))
> z = layer_conv_2d(z, filters = 64, kernel_size = c(3, 3), activation = "relu")
> z = layer_max_pooling_2d(z, pool_size = c(2, 2))
> z = layer_conv_2d(z, filters = 64, kernel_size = c(3, 3), activation = "relu")
> outputs = z
> model = keras_model(inputs, outputs)
```

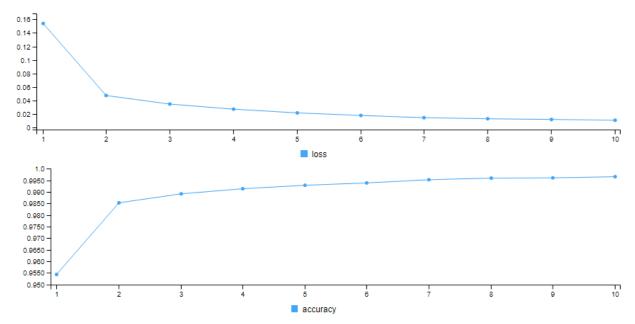
Додамо далі останній шар для, власне кажучи, класифікації.

```
> ## Додамо останній шар для класифікації
> z = layer_flatten(z)
> z = layer_dense(z, units = 64, activation = "selu")
> outputs = layer_dense(z, units = 10, activation = "softmax")
> model = keras_model(inputs, outputs)
```

Активаційною функцією останнього шару буде softmax, оскільки маємо справу з багатокласовою класифікацією.

Тепер проведемо процес навчання. Задамо кількість епох рівною 10, а параметр batch size = 64.

```
938/938 [================ ] - 19s 21ms/step - loss: 0.0272 - acc
uracy: 0.9914
Epoch 5/10
938/938 [====
                     ========] - 21s 22ms/step - loss: 0.0217 - acc
uracy: 0.9929
Epoch 6/10
938/938 [=
                           ======] - 20s 21ms/step - loss: 0.0179 - acc
uracy: 0.9939
Epoch 7/10
938/938 [==
                         =======] - 22s 23ms/step - loss: 0.0146 - acc
uracy: 0.9953
Epoch 8/10
uracy: 0.9960
Epoch 9/10
938/938 [==
                         =======] - 22s 24ms/step - loss: 0.0120 - acc
uracy: 0.9961
Epoch 10/10
                         =======] - 23s 24ms/step - loss: 0.0108 - acc
938/938 [====
uracy: 0.9966
```


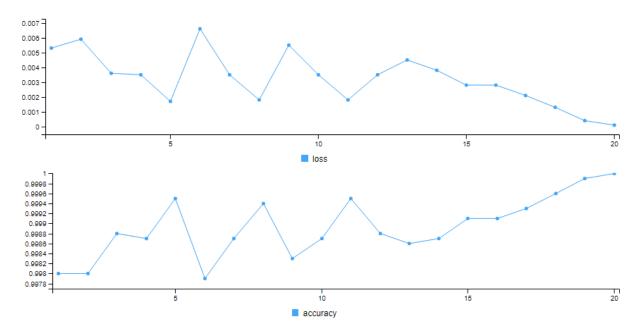
Маємо на тренувальних даних точність в більше, ніж 99.5%. Перевіримо на тестових даних.

Отже, маємо точність роботи класифікатора на рівні 99.2%, що на відміну від щільної нейронної мережі, не так значно відрізняється від отриманої точності на тренувальних даних, тому в даному випадку перенавчання не мало місця бути.

4. Спробуємо тепер покращити отриманий результат, погравшись з параметрами. Спершу, наприклад, для тієї ж самої мережі, виконаємо процес навчання на 20 епохах з параметром batch_size = 128.

> compile(model, optimizer="adam", loss="categorical_crossentropy", metrics=c
("accuracy"))

```
> fit(model, x_train, y_train, epochs=20, batch_size=128)
Epoch 1/20
uracy: 0.9980
Epoch 2/20
469/469 [==
       uracy: 0.9980
Epoch 3/20
469/469 [====
       uracy: 0.9988
Epoch 4/20
469/469 T==
         uracy: 0.9987
Epoch 5/20
469/469 [===
      uracy: 0.9995
Epoch 6/20
469/469 [=====
       uracy: 0.9979
Epoch 7/20
469/469 [=
            ========] - 20s 42ms/step - loss: 0.0035 - acc
uracy: 0.9987
Epoch 8/20
uracy: 0.9994
Epoch 9/20
uracy: 0.9983
Epoch 10/20
         ========= ] - 19s 40ms/step - loss: 0.0035 - acc
469/469 [==
uracy: 0.9987
Epoch 11/20
469/469 [====
        uracy: 0.9995
Epoch 12/20
uracy: 0.9988
Epoch 13/20
469/469 [===
      uracy: 0.9986
Epoch 14/20
469/469 [====
        uracy: 0.9987
Epoch 15/20
469/469 [==
        =================== ] - 19s 41ms/step - loss: 0.0028 - acc
uracy: 0.9991
Epoch 16/20
uracy: 0.9991
Epoch 17/20
uracy: 0.9993
Epoch 18/20
469/469 [==
        uracy: 0.9996
Epoch 19/20
accuracy: 0.9999
Epoch 20/20
469/469 [====
       accuracy: 1.0000
```


Цікавою виявилась поведінка точності — можемо бачити, що на 6, 9 і 12-13 кроках точність навпаки падала (відповідно, функція втрат зростала). Але все одно на таких параметрах на тренувальних даних вдалося досягнути точності майже в 100%.

Також, від себе зазначу, виявилось цікавим навантаження на процесор (шестиядерний AMD Ryzen 5 3600) в >70%, в той час як навантаження на відеокарту становило порядку 3%.

Тепер використаємо її для класифікації на тестових даних.

Отже, незважаючи на подвоєння кількості епох і параметра batch_size (хоча його і варто брати степенем двійки), точність на тестових даних вдалося підвищити всього-навсього на 0.0002%. Воно того не варте.

Спробуємо додати в нашу мережу шар Batch Normalization. Тренуватимемо її на 10 епохах з параметром batch_size = 64 (підвищення даних параметрів, як можемо бачити вище, того не варте).

Спершу задамо нашу модифіковану мережу.

```
> inputs = layer_input(shape=c(28,28,1))
> z = layer_conv_2d(inputs, filters=32, kernel_size=c(3,3), activation="selu")
> z = layer_max_pooling_2d(z, pool_size = c(2, 2))
> z = layer_conv_2d(z, filters = 64, kernel_size = c(3, 3), activation = "relu")
> z = layer_max_pooling_2d(z, pool_size = c(2, 2))
> z = layer_batch_normalization(z)
> z = layer_conv_2d(z, filters = 64, kernel_size = c(3, 3), activation = "relu")
> outputs = z
```

```
> model = keras_model(inputs, outputs)
```

Знову додамо останній шар для класифікації.

```
> z = layer_flatten(z)
> z = layer_dense(z, units = 64, activation = "selu")
> outputs = layer_dense(z, units = 10, activation = "softmax")
> model = keras_model(inputs, outputs)
```

I запустимо процес навчання.

```
compile(model, optimizer="adam", loss="categorical_crossentropy", metrics=c
("accuracy"))
> fit(model, x_train, y_train, epochs=10, batch_size=64)
Epoch 1/10
938/938 [==
                              ========] - 20s 21ms/step - loss: 0.1118 - acc
uracy: 0.9655
Epoch 2/10
938/938 [====
                             ========] - 19s 21ms/step - loss: 0.0429 - acc
uracy: 0.9865
Epoch 3/10
938/938 [====
                             =======] - 19s 20ms/step - loss: 0.0294 - acc
uracy: 0.9905
Epoch 4/10
938/938 [==
                              =======] - 19s 21ms/step - loss: 0.0260 - acc
uracy: 0.9917
Epoch 5/10
938/938 [====
                             :========] - 20s 21ms/step - loss: 0.0195 - acc
uracy: 0.9937
Epoch 6/10
938/938 [==
                                   ======] - 20s 21ms/step - loss: 0.0158 - acc
uracy: 0.9951
Epoch 7/10
938/938 [=====
                           =========] - 20s 21ms/step - loss: 0.0145 - acc
uracy: 0.9952
Epoch 8/10
938/938 [================= ] - 20s 22ms/step - loss: 0.0147 - acc
uracy: 0.9952
Epoch 9/10
938/938 [==
                         uracy: 0.9963
Epoch 10/10
938/938 [===
                             ========] - 20s 21ms/step - loss: 0.0101 - acc
uracy: 0.9967
 0.12 =
0.11 -
0.1 -
0.09 -
0.08 -
0.07 -
 0.06 -
0.05 -
 0.04 -
 0.03 -
 0.02 -
  0
                                       loss
 0.995
  0.99
 0.985
  0.98
 0.975
  0.97
 0.985
                      å
                                      accuracy
```

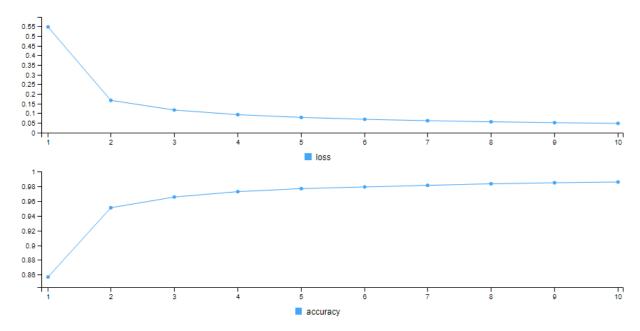
На тренувальних даних точність 99.67%. Запустимо на тренувальних.

Тут точність лише понизилась, у порівнянні з минулими випадками. Можливо, таке розміщення нового шару не було виправданим.

Для згорткової нейронної мережі без шару BatchNormalization спробуємо для тренування використати інший оптимізатор (наприклад, SGD).

Запустимо процес навчання для кількості епох = 10 і параметра batch_size = 64.

```
> compile(model, optimizer="sgd", loss="categorical_crossentropy", metrics=c(
"accuracy"))
> fit(model, x_train, y_train, epochs=10, batch_size=64)
Epoch 1/10
938/938 [==
      uracy: 0.8568
Epoch 2/10
938/938 [=====
          uracy: 0.9511
Epoch 3/10
uracy: 0.9730
Epoch 5/10
938/938 [==
        uracy: 0.9771
Epoch 6/10
938/938 [=====
uracy: 0.9794
Epoch 7/10
938/938 [=====
         uracy: 0.9816
Epoch 8/10
938/938 [====
      uracy: 0.9837
Epoch 9/10
938/938 [==
        uracy: 0.9851
Epoch 10/10
938/938 [===
           ==================== ] - 18s 19ms/step - loss: 0.0466 - acc
uracy: 0.9861
```


Використання такого оптимізатора дає найнижчу точність навіть на тренувальних даних. Що ж, можливо це не той оптимізатор, який варто використовувати для задач розпізнавання образів...

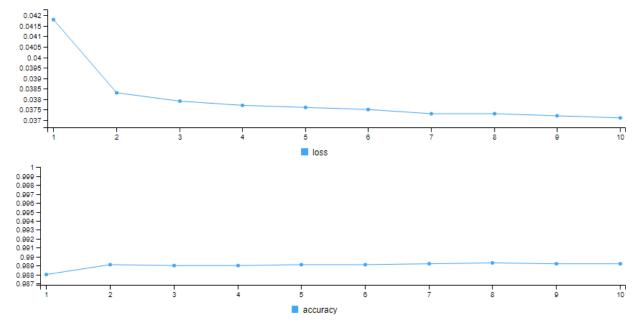
Перевіримо на тестових даних.

Іншого, власне кажучи, і не варто було очікувати — точність вийшла порядку 98.35%. Що ж, принаймні, не відбулося перенавчання.

А що якщо в якості оптимізатора обрати Adadelta? Запустимо процес навчання.

Я, зізнаюсь чесно, не дуже гарно знаюсь на різних параметрах, і як вони працюють, адже і цей оптимізатор виявився не дуже гарним...

```
> compile(model, optimizer="adadelta", loss="categorical_crossentropy", metrics=c("accuracy"))
> fit(model, x_train, y_train, epochs=10, batch_size=64)
Epoch 1/10
938/938 [==:
                             ======] - 19s 20ms/step - loss: 0.0418 - acc
uracy: 0.9880
Epoch 2/10
938/938 [=
                              ======] - 19s 21ms/step - loss: 0.0383 - acc
uracy: 0.9891
Epoch 3/10
938/938 [====
                uracy: 0.9890
Epoch 4/10
938/938 [=====
                             =======] - 19s 20ms/step - loss: 0.0377 - acc
uracy: 0.9890
Epoch 5/10
938/938 [=
                          ========] - 19s 20ms/step - loss: 0.0376 - acc
uracy: 0.9891
Epoch 6/10
```


Тут вже на першій епосі точність на тренувальних даних становила порядку 98.8%, але навіть після 10 епох вона не піднялася навіть до 99%. Подібного результату, думаю, варто очікувати і від точності на тестових даних.

Ну тут принаймні найближче значення точності на тренувальних з точністю на тестових (98.92% проти 98.75% відповідно).

Отже, виконавши дану лабораторну роботу, можна переконатися, що такий клас нейронних мереж як згорткові нейронні мережі є потужним інструментом для такого класу задач, як розпізнавання образів, в чому ми переконалися, порівнявши з результатом, отриманим звичайною щільною нейронною мережею. Використання оптимізаторів sgd та adadelta програли оптимізатору adam, але і в тих випадках все одно згорткова нейронна мережа переважала над щільною (в плані точності на тестових даних). Збільшувати кількість епох і параметр batch_size може виявитись неефективним, і призводити, в певній мірі, до перенавчання.